Орехта колючою бородою ліг Ганні на груди, а залізною рукою притягнув до себе за стан. Ганна слухняно притулилася, та коли від вітру стукнула кватирка, встати хотіла.

За руку Орехта:

– Хай. Чорт з ним…

Кватирка знову стукнула, а Ганна лежала.

Увечері Орехта – інший. Твердий, мовчить більше. Це тому, що робив, як кінь в степу (жнива). А вночі з Ганною. Кличе щось. Ганна ж удень по хазяйству. Корова. Обід. Мало хіба бабі роботи?

А Орехта все неспокійний. Через те й завелося так.

Лежала покірно і мовчки, а Орехта колов дротяною бородою груди і стискував так, що хрускотіло в попереці.

Вітер дмухнув – знову хотіла встати, але встала тільки тоді, коли чоловік сам потяг з ліжка за плече, пустив.

Встала, зачинила і знову лягла. Шорсткою рукою Орехта по нозі погладив, литку стис. Губами в губи. А Ганна боялася сьогодні Орехти. Після того, як він казав, приглядалася нишком до його рухів, ловила слова і міркувала. Сама ж збентежена, як ніч глупа, пострілом. Хрусне тріска – страшніше. Тиша – страшно. Голосу хочеться.

Клала кирпичі в купи. Дитині, що носила, казку складала. Купа тут, а кирпичі по двору. Ходити – мріяти. А сама. Все в голові: "Ладки, ладусі".

А воно, як живе, рученятами. Кирпичі кладуться рівніше.

– Сорока-білобока на припічку сиділа…

Сонце не пече дуже. Немає сонця. В попереці не ломить.

– Цьому дала, цьому дала… А цьому не дала. А то ще коза. Ухватила кленовий листочок, тілько пила, тілько й їла.

Саме вгадувала чи хлопець, чи дівчина. Коли Орехта з-за клуні несподівано. Глянув на ноги червоні, пужалном на живота показав. Торкнув так, наче на стінці показував що.

– Щоб не було цього… – сказав.

А Ганна не знала, чи засміятися, чи ні. Може, жартує Орехта. Пужалном же до живота.

– Чуєш? – спитав і пішов.

Кольнуло всередині, хтось смиконув і погналися сполохані думки. Живіт помітив Орехта ще місяць тому, та мовчав усе. Вгадувала – чи радіє чи ні, мучилася, а тепер зразу випалив. Вдачу ж чоловікову знала. За волосся смиконе – тільки скривиться, в руках тіпається, дужою рукою звалить на ліжко, вдаре важко як об сніп. Вдень це. А вночі обгорне тілом волосатим, обніме, бороду на груди покладе, візьме, наче вишню зірве. Ганна лежала так, щоб не випинався живіт. Орехті щоб не нагадувати. Щокою терлася об бороду, але Орехта взяв та й поклав руку прямо на живіт. Затремтіла. Вкрала подих. Холодними губами поцілувала Орехтину руку.

– Спи, Орехто… Спи… Вставати рано, – прошепотіла тихо, а сама не знала, що сказати ще. – Спи… Ну…

Орехта надушив на живіт так, що боліло.

– Коли робитимеш?.. – спитав.

– Що коли?

– Щоб не було.

– Навіщо?.. – притулилася близько, шию Орехтину рукою обвила, голову до грудей притулила. – Пізно вже… Вже не можна… Кинь…

– Шпилькою або як-небудь. Сашка нагуляла он, з бантини стрибнула – і все. Оце понімаю.

Ганна тремтіла.

– Замовчи… То ж Сашка… Луччe…

Одсунулась од Орехти, але знову притулилась… Хай все… Хай цілує Орехта, тілько хай не говоре про це… Хай! Тягнула і ссала шию.

Незграбно ковтаючи сміх, навалився на Ганну і затулив щокою рота.

Потім Ганна лежала холодна, спітніла і перелякана. А Орехта сидів на краю ліжка і матюкався, що відсиріли сірники. Коли закурив, щось зрозумів, захіхікав зле, над Ганною нахилився.

– Що ж ти, сволоч… Обдурювать? Щоб завтра мені пуза не було. Слиш? Пуза, говорю, щоб не було завтра. От.

Ганна заплакала сама собі у темноті, а Орехта одвернувся, ліг зручніше боком, до жінки спиною, бухикнув роблено голосно і з головою вкутався у ліжника.

Ніч волохату і погрозливу Ганна не спала.

Надвечір, видоївши корову, мила водою холодною ноги Ганна. Вода холодна, кринична, аж тьохкає, коли хлюпнеш. Через те ще більше ноги холодні, червоні. Тіло було наче побите і трохи боліла голова. Лице жовте (ніч волохата). Коли підійшла Сашка, Ганна засоромилась, бо злякалася. Думала, що Орехта, а тому живота підібгала, меншим щоб був. У вічі Орехті не кидався б. А Сашка реготалася голосно як дурна і очима облапувала Ганнин стан.

Яка Ганна! І спутався ж Орехта! Смішно було і весело.

Орехта застав у Падзеґунів у клуні. У Падзеґунів машина. У Падзеґунів Сашка біля віялки. На обід ішли.

Застав одну у клуні і повалив на полову. Сашка ледве вирвалася, бо день, застукати могли, а Орехта лишився з носом. Цього Сашка вголос не сказала. Вона так просто зайшла. Скучила за Ганною та й подумала: "Дай зайду".

Подумала і забігла оце… Отак… У Ганни, мабуть, новини. Балакали недовго, але Сашка таки звела на Ганниного живота. Так розіперло її і так сміється він, живіт Ганнин, що не змовчиш.

І в Оришки таке. До акушерки сьогодні ходила, у город. Ще піде.

Коли і Ганна піде до тієї самої акушерки, то Сашка передасть Оришці, щоб зайшла. Разом веселіше.

Ганна слухала і запалилася. Зразу почула, що Орехта Сашку підіслав. Але крикнути так, щоб вигнати Сашку, не хватило сили. Під стукіт серця сказала:

– Іди, Сашко… Не треба. Не хочу я. Зла ти…

А сама сльози здержала. Солоні.

Сашка засміялася, але – нічого не сказала. Пішла – у вічі одна другій не глянули…

Ганна ж вбігла у хату і, сховавши голову у подушку, плакала довго, так, що трусилися плечі. Потім лежала, м’яка, із заплаканими очима, бліда.

Вечір блакитний. Цвіркун мантачкою дер об терпуг пісню, нудну таку, як вчора. Сама. Виходило все якось по-собачому. Орехта приходив з чубом спітнілим, рудим, бородою дротяною, куцою, сонцем засмаженою. Місив Ганну і нічого не казав.

Думала, що Орехта хлопця хоче мати так, як вона, до болю хоче, як іноді хочеться води в спеку, або живого завтрашнього дня. Тоді молилася. І як робила, і як спала. Коли тремтіла од Орехтових поцілунків, скандзюбившись, просила, зціпивши зуби так, що боліли очи. Кров’ю і серцем, розумом, всім:

"Хай буде!.. Хай буде цей раз дитина. Хай візьметься… Хай!"

Але потім, коли живіт почало випинати – Орехта зсупив брови. Брови зсупив Орехта і не дивився вдень на Ганну. Тільки вночі тягнув до себе. Але ж вночі не видко постаті…

Тоді почала затягувати живота рушником. Трохи тілько. Щоб не так видко. А вчора Орехта ткнув пужалном у живота і сказав:

– Щоб не було цього.

Сказав як відрубав. Коли так говорив Орехта – мусила коритися Ганна. Так само Орехта відрубував:

– Давай їсти! – Клала на стіл хліб. Так само Орехта відрубував: – Лежи… Тихо! – І мовчки лежала Ганна.

А вдень чужа Ганна. Орехта вдень чужий. Мовчки все. Сіра вдень Ганна. Що з Ганни вдень, коли ноги в кізяках і червоні. Заробиться, чорт – волосся розпатлане, піт на морді. Не вмиється.

Орехта йшов з комнезаму. Зупинився біля Сашкиної хати і патиком постукав об тин. Собака загавкав і кинувся до Орехти через тин. Викликає Сашка ходою. Коли йшла, ноги порівнював Сашчині та жінчині. Очима у вічі пильно.

– Була? – спитав.

– Була, – відповіла, очи великими зробила. Кепкувала наче з Орехти. – Вицарапав ти собі жінку.

– Погана?

– Не погана, а якась дурна. І поговорити не дала. Ха! Ха! Ну й жінка! Хоче Орехтиного заводу оставити! – кінцем хустки бавилася манливо.

Орехта вус вкусив.

– Значить, не вийшло? – спитав.

Сашка солодко губу скривила і махнула рукою.

Орехті в груди вкусило. Думки чирконулись одна об одну. Мовчав і дивився на Сашку, а вона очима сірими бісиків пускала.

– Зайдеш увечері? – спитав. – Коли світло погасне, сховаєшся за клунею, може, помогти прийдеться. По-домашньому зробе сучка, коли у город не хотіла. Будеш?

– Буду, – відповіла Сашка.

Ганна боялася заговорити до Орехти. Скажи слово, коли такий він – по пиці лясконе. Лясконе – боляче буде, а може, ні. Дивлячись, на думці було що. Іноді було так, що вдаре, а не болить щока. В грудях тільки пече дуже. Плакати не від болю хочеться, а того, що жалко себе якось…

Сама насипала їсти і сіла біля краєчка стола. Вечоріло. Хтось спутав ноги вітром. Тому тихо. Знала, що Орехта мовчить-мовчить, а потім скаже страшне. Скаже, у вічі зелено як змій гляне, не моргне. Візьме за руку і поведе. А вона піде слухняно, наче коняка за поводом. Піде і вилізе на бантину по драбині. (Орехта ще зранку драбину налагодив.) Очи заплюще, стрибне. А завтра не буде дитини. Може, і вдруге не буде. І може, ніколи не буде. Не буде. А тепер є. Є! Є! Жива! Є так само, як є серце в грудях, в жилах кров, мозок у голові. Є, як повне зерно в колосі, в літо з дощами майськими соковитими, цілющими. І стало шкода її, як самої себе. Хай вдарить. Ну да, хай вдарить! Боляче хай. По носі, по щоці, все одно, може, перекипить і змовчить. Слова не скаже. Вдарить – перегорить, а вона заплаче так, що буде багато сліз солоних баб’ячого життя – муки втіха гірка. Тоді пожаліє, може.

Одсунулась, так, щоб захистити живіт, а обличчя близько до Орехти. Надувалися жилки на лобі і шиї, обличчя червоніло. Не дихала навмисне. А коли не було сили держати повітря у грудях, із зусиллям останнім процідила:

– Ти нащо підіслав? Га?..

Орехта не чекав. Скреготнув зубами. Щелепи зціпив, аж гульки на щоках. Що робити, не знав. Тоді Ганна підвела ближче обличчя і сказала голосно:

– Нащо Сашку підіслав, питаю? Чого за спідницями бігаєш? Бабій! – кинула в вічі, а сама очима жерла.

Орехті "бабій" – по щоці рука мокра баб’яча. Щосили вдарив Ганну в лице. Голову Ганна – на стіл, крови каплі коралами на спідниці полотно. За косу крутнув, головою до стола притулив міцно. Сказав:

– Смотри. Гавкатимеш, голову об піч розвалю. Знай…

З хати вийшов. Коли стемніло, Орехта був надворі, аж поки у вікні не побачив світло. Виплакалася Ганна.

У садку за клунею майнула постать, зашаруділа м’яко. Знав хто. Свиснув, тихо підійшов. У темінь.

– Ти – Сашка?

– Я, – пошепки, злякано.

– Посидь.

При Сашці не можна було осоромитись. Увійшов у хату, до Ганни тихо, мов звір підійшов. Ганна дивилася і вгадувала, чи жаліти йшов, чи до бантини гнати. Бо в плечах – камінь, у вічі не дивиться, а за руку легко взяв, м’яко, наче до ліжка вести.

– Ходім, – сказав холодно.

– Куди? – спитала, хоч знала.

– Ходім, – сказав.

– Куди? – спитала.

– Ходім! – ревнув.

– Ляжем спати, Орехта. Ляжем, – попросила, а очи на жменю Орехтову дивляться. Руки повисли над животом. В очах жах – з глибини синій.

Скипів. Ногою тупнув, аж стулилась Ганна.

– Ходім, говорю.

Руку крутнув. На коліна стала. Ойкнула.

– Болить, – простогнала. – Болить… Ой, болить же…

Дужче крутнув і поволік за собою. Тоді Ганна борсатися почала.

– Не піду. Ой, не піду… Мамо.

– Не підеш? Га?

– Не піду.

Ногою по ногах вдарив. З сіней – батіг. Пужалном по голові, животі, ногах. Застогнала, встала, пішла.

– Дитина, моя, любая. Мамочко, моя рідная. Ох, матінко, якби я знала…

У клуні Орехта сказав:

– Лізь по драбині.

Ганна полізла. Орехта каганця засвітив.

– Може, злізти… – прошепотіла. Тремтіла так, що зуби цокотіли.

– Стрибай, чорт…

Очі заплющила. На бантині, нікчемна, зібгалась. Спідницею голі ноги затуляючи судорожно. Стрибнула, ойкнула, на землі розпласталась, розхристана. Зігнулась потім, перевернувшись із стогоном. Руки – до живота. Орехта бачив, що падала спиною.

– Ну, от і все. Виплюнеш завтра. Іди.

Але Ганна встати не могла.

На руки підняв і одніс у хату.

Коли увійшла Сашка, Ганна лежала жовта із заплющеними очима і ледве дихала.

"Одсапається", – подумав Орехта і глянув на Сашку.

Сашка, замисливши, дивилася на Ганнину голову розпатлану, і вгадувала, чи бачить її Ганна.

– Високо бантина? – спитала.

– Як в клуні.

– Покаж… Може, дуже високо.

Коли увійшли у клуню, Сашка рукою хотіла торкнути бантини.

Орехта світло потушив. Рука у Сашки тремтіла. Звалив на солому.

Ганна лежала у хаті жовта. Волосся злізло на око. Живіт випинався великий. По спідниці лазили сонні мухи.